

DE LAATSTE SPIJKER

Ter herinnering aan Theodor Risk

** 25 maart 1996*

† 31 juli 2012

Proloog

3 augustus 2012

Erica Andersson was nooit erg gek geweest op water. Douchen was geen probleem. Een paar uur met een goed boek in bad zitten al evenmin. Integendeel. Maar waar ze een hekel aan had en nooit van had gehouden, was als ze moest *zwemmen*. Dus zomaar wat rondspartelen, baantjes trekken of wat dan ook als je het niet warm had of niet vies was.

Het was niet dat ze niet kon zwemmen, ook al schepte ze er niet over op dat ze de zwemkunst meester was, want dan moest je het toch wel tweehonderd meter kunnen volhouden zonder al te veel water binnen te krijgen, en dat kon ze beslist niet. En al helemaal niet in koud, open water met golven, kwallen en van die enge vissen.

Toch had ze zich laten overhalen om al haar kilo's in een kleine kajak te persen, die zo smal en onstabiel was dat het een wonder was dat ze nog niet was omgeslagen. Ze zat letterlijk in het water. Dat koude, donkere water met zijn weerspannige golven dat zich als het ware van alle kanten naar haar uitstreckte.

Als je Mikkkel moest geloven, werd je bijna nooit nat bij het kajakken. Hij had haar strak aangekeken en beweerd dat er hoogstens wat water op haar onderarmen zou spatten.

Daar was dus niets van waar, en dat was nou typisch Mikkkel, zeker als hij vol was van iets wat hij zelf briljant vond.

De laatste maand had hij niets anders gedaan dan erover door-

zeuren hoe fantastisch het was om de zon te zien opkomen vanaf de kanalen in Kopenhagen en één te worden met het water.

Eén met het water. Jezus...

Maar wat je al niet deed voor de liefde. Ze had tenslotte niet een hele reeks gewillige mannen om uit te kiezen, en eerlijk gezegd was Mikkel ver boven haar niveau. Hij was niet alleen knap, hij had bovendien een echte carrière als programmeur met een salaris waar de meesten slechts van konden dromen.

Het enige punt was dat hij Deens was en dat zij daardoor Helsingborg had moeten verlaten. Hoewel dat eigenlijk geen probleem was. In elk geval niets vergeleken met haar pogingen om de kajak op de juiste koers te houden.

Het wankele bootje leek door het kleinste golfje al te kunnen omkieperen, en ze had nu al pijn in de spieren van haar romp. Aan haar armen en schouders wilde ze niet eens denken. Het was de vraag of die er überhaupt nog aan zouden zitten als ze de hele, veel te ambitieuze route van Mikkel hadden afgelegd.

‘Zie je niet hoe mooi het is?’ riep hij vanuit de kajak voor haar. Ze knikte. En inderdaad, het was mooi. Kopenhagen liet zich daadwerkelijk van een heel andere kant zien. Maar toch kon ze maar moeilijk genieten. Zeker nadat ze het rustige en idyllische Wilderskanaal achter zich hadden gelaten en in de feitelijke haven waren, waar een heel ander scheepvaartverkeer was en daarmee ook heel andere golven.

Ze kon niet begrijpen waarom hij haar zo nodig mee moest nemen naar open water. Maar hij wilde haar natuurlijk alles laten zien nu hij er eindelijk in geslaagd was haar het water op te krijgen. Of ging het eigenlijk heel ergens anders om?

Dat was een gedachte waar ze niet te lang bij stil wilde staan, maar dat was blijkbaar niet aan haar. Die gedachte ging zijn eigen gang en was al uitvoerig bezig zich verder te ontvouwen.

Mikkel was de laatste tijd vreselijk lichtgeraakt en er was al bijna een maand verstreken sinds ze voor het laatst met elkaar naar bed

waren geweest. In het begin had ze dat gezien als een tijdelijke crisis die wel over zou waaien. Maar het was steeds erger geworden. Ze zaten midden in hun vakantie en hadden het eerlijk gezegd nog nooit zo slecht gehad als nu.

Was hij op haar uitgekeken? Ging het daarom? Was dat de reden dat hij haar had gedwongen tot deze helse tocht? Om te zorgen dat ze het zo vreselijk zou vinden dat ze een eind zou maken aan hun relatie zodat hij dat zelf niet zou hoeven doen? Omdat hij dat niet durfde? Jezus christus, wat laf.

Maar ja, het was ook te mooi om waar te zijn. Dat had ze vanaf het begin af aan al gedacht. Hoe opmerkelijk het was dat hij juist háár gekozen had.

Ze kon lastig zijn. Daar was ze zich goed van bewust. Zeker als ze zich dingen ging inbeelden. Dan kon ze die onmogelijk loslaten voor het te laat was. Zoals die keer dat ze ervan overtuigd was dat hij een ander had en bij de eerste de beste gelegenheid in zijn computer en zijn telefoon had rondgeneusd zonder iets verdachts tegen te komen.

Als ze het maar had kunnen loslaten, was het oké geweest. Maar nee, ze had het uiteraard een schitterend idee gevonden om hem twee avonden later als in een knetterende oude spionagefilm te volgen, om op die manier te checken of hij inderdaad wel met die vriend uitging. En natuurlijk had hij haar in de gaten gekregen. En natuurlijk was hij kwaad geworden. Nee, hij was razend geworden. Net als toen ze een keer te veel navraag had gedaan naar zijn vorige vriendin, die blijkbaar bij een auto-ongeluk om het leven was gekomen.

‘Daar heb je het nieuwe operahuis!’ Hij wees met zijn peddel naar het grootse gebouw.

‘Prachtig!’ riep ze terug. ‘Maar zeg, kunnen we nu niet teruggaan?’

‘Nee, kun je niet zien hoe stil en rustig het water is?’

‘Jawel, maar misschien is het voor deze keer wel genoeg. Mijn armen worden moe.’

‘Mooi, dan kun je je armen een beetje trainen.’

‘Mikkel, ik voel me niet veilig! Snap je dat nou niet? Ik ben bang en wil niet meer. Het enige wat ik wil, is aan land gaan.’

‘Erica, ik beloof je. Er is niets om bang voor te zijn.’

Toen kwam dat lachje dat haar deed smelten en maakte dat ze alles goed vond. Dat was een soort kryptoniet die haar eigen wil gevaarlijk ondermijnde en ze kon niets anders doen dan met een zucht langs de opera en verder naar de haven varen.

Exact datzelfde lachje had hij die keer op zijn gezicht gehad toen hij naar haar toe was gekomen en had gevaagd of hij haar een drankje mocht aanbieden. Ze was met een paar vriendinnen wezen feesten in Kopenhagen en was meteen zo verliefd geworden dat ze twee weken later haar baan had opgezegd om naar de Deense hoofdstad te verhuizen.

Dat haar moeder had lopen zeuren dat het misschien een beetje te snel ging en haar had gewaarschuwd dat ze de man in kwestie amper kende, daar had ze niet naar geluisterd. In elk geval toen niet.

‘We varen alleen nog naar Reffen, dan keren we om,’ riep hij na nog een paar honderd meter. ‘Oké?’

‘Ik weet niet of ik nog verder wil,’ zei ze. ‘Echt waar, Mikkel. Die boot kiepert de hele tijd bijna om, en...’

‘Nee, dat gebeurt niet. Je moet gewoon ontspannen en rustig doorpeddelen.’

Waarom kon hij het niet gewoon uitmaken en haar vragen te vertrekken, als dat was wat hij zo graag wilde? Ja, ze zou verdrietig worden en boos ook. Ze zou gaan schreeuwen en hem uitmaken voor van alles en nog wat. Misschien zou ze zelfs wel met dingen gaan smijten.

Maar uiteindelijk zou ze het accepteren en weer teruggaan naar Helsingborg, ook al zou ze nog een paar keer contact met hem opnemen voordat ze het helemaal zou opgeven. Veel erger dan dat was het niet, als hij inderdaad gewoon van haar af wilde.

Hij durfde vast gewoon niet. Dat was de enige verklaring. En zeker, ze had temperament, dat kon ze niet ontkennen. Maar dat was niets vergeleken met dat van hem.

Ze was zelfs een paar keer echt bang geweest. Zeker die keer dat ze had bedreigd hem aan te geven wegens verkrachting als hij haar niet liet slapen. Hij had een paar centimeter boven haar hoofd zo hard met zijn vuist op de muur geslagen dat er een gat was ontstaan.

Maar dat was toen. Nu wilde hij nooit meer vrijen.

Het inzicht waar dit allemaal eigenlijk om ging, drong een paar minuten later tot haar door toen ze een cruiseschip in het vizier kreeg dat een paar kilometer voor hen op weg was naar de haven. Plotseling begreep ze precies hoe zijn plan eruitzag.

En toen kwam ook de paniek.

‘Kijk!’ riep hij terwijl zij ondertussen een uitweg probeerde te vinden, een uitweg uit deze nachtmerrie. Weg van hem en terug naar Zweden. ‘Die witte sculpturen!’ Hij wees naar een aantal spierwitte beelden die aan het eind van een kade op een rijtje stonden.

Hij had natuurlijk aan haar gezien dat ze hem doorhad en deed nu alles om haar af te leiden. Die sculpturen waren vast heel mooi zoals ze daar in al hun grandeur uitkeken over het water en weer en wind trotseerden. Maar ze kon er niet meer dan een blik op werpen. Haar focus was gericht op het cruiseschip.

Waarschijnlijk zou dat niet helemaal doorvaren naar de haven en aanleggen bij Langelinie. Maar de golven die het veroorzaakte zouden zich voortplanten naar de haven, en ook al kon ze ze nu niet zien, ze was ervan overtuigd dat die op dit moment naar haar onderweg waren.

Ze zou omslaan, ze wist het, haar hele lijf wist het, en als ze eenmaal was omgeslagen, zou ze kansloos zijn. En vooral hij wist dat. Wat was dat eigenlijk voor psychopaat met wie ze samen was? Deed hij dat elke keer als hij ze zat was? Ze laten verdwijnen door een of ander obscuur ongeluk?

Dat was uiteraard de reden waarom ze op min of meer open zee zouden gaan varen, dan waren er geen getuigen. Het zou er gewoon uitzien als een volgend verdrinkingsongeval. Weer zo'n onvoorzichtige idioot die amper kon zwemmen en een bijdrage leverde aan de statistieken.

'Help!' riep ze, en ze begon richting het land te peddelen. 'Help!' 'Erica, wat doe je nou?'

Terwijl ze de peddel bleef voortbewegen, keek ze over haar schouder en zag ze voor het eerst de golf. Of liever gezegd: de golven. Ze zag drie stuks met een tiental meter ertussen. Van een afstandje leken ze niet zo gewelddadig, maar ze waren snel en kwamen aanrollen met een vaart die op zich al beangstigend was.

'Erica!'

Ze deed wat ze kon met de peddel, maar de kajak weigerde haar te gehoorzamen. In plaats van vooruit te glijden, bleef hij naar links of naar rechts zwaaien. Kut, kut, kut! Waarom had ze niet gewoon naar haar moeder geluisterd? Waarom had ze alle tekenen niet gezien die nu zo overduidelijk waren? Hoe had ze zo naïef kunnen zijn?

En daar was-ie.

Precies zoals ze had voorzien.

Ze kon hem nu voelen en begreep hoe groot hij feitelijk was toen zij en de hele achterkant van de kajak naar beneden zonken, schuin naar achteren, om een seconde later te worden opgetild. O, jezus, was het laatste wat ze kon denken voordat alles ronddraaide.

Ze sloot haar ogen. Alsof er geen gevaar bestond zolang ze niets zag. Maar hoe hard ze haar ogen ook dichtkneep, ze bevond zich nu onder water, dat koude, donkere water, ondersteboven, hangend in een kajak. Ze had gehoord wat je moest doen om door middel van een eskimorol weer terug te draaien, maar ze hoefde maar een poging te doen om in te zien dat dat onmogelijk was. Bovendien zat ze vast met haar knieën.

Zo zou het dus eindigen. Ondersteboven in het water hangend.

Gek genoeg voelde ze zich vrij kalm. Het was alsof de paniek die ze eerder had gevoeld alle grip op haar had losgelaten. Misschien omdat ze alle hoop had opgegeven en op de een of andere manier haar lot had geaccepteerd.

Ze wist niet hoelang ze onder water was geweest, maar het kon niet meer dan een paar seconden zijn omdat ze tot nu toe geen last had van ademnood. Misschien werkte dat zo vlak voordat alles voorbij was. Dat de seconden langzamer gingen en de tijd als het ware werd uitgerekt.

En voor de eerste keer in haar leven deed ze haar ogen onder water open. Dat had ze nooit eerder gedurfd, maar nu had ze niets te verliezen. Over een paar minuten zou ze doodgaan, en dat kon ze net zo goed met open ogen doen.

Het deed helemaal niet zoveel pijn als ze gedacht had. Je voelde het vrijwel niet eens. Erg donker was het ook niet. Het was eerder vrij licht. Lichtgroen. En wazig.

Toen kwam de ademnood. Op het moment dat ze haar hoofd naar achteren deed om omlaag te kijken en een paar meter schuin onder zich een auto zag, en daarmee was de paniek terug.

De achterkant van de auto rustte tegen een groot betonblok terwijl de voorkant vrij hing, een halve meter boven de zeebodem. De ramen waren omlaag gedraaid en op de achterbank zweefde een naakte vrouw met lang donker haar. Het leek wel een reclamefilm, als ze niet zo'n wijd open mond en opengesperde ogen had gehad.

Op het moment dat de zon ver boven haar achter een wolk vandaan piepte, verbeterde het zicht en kon ze zien dat er een man in smoking, schuin voorovergebogen, met zijn hoofd tegen het stuur zat.

Veel meer zag ze niet voordat ze weer naar de oppervlakte werd getrokken. Niet meer dan dat de achterkant van het hoofd van de man voor het grootste deel bestond uit een bloederige, rode krater.

DEEL I

3–5 augustus 2012

Er zijn veel mensen zoals wij, die hopen dat het goede uiteindelijk zal winnen. Die niets liever willen dan dat wij gaan inzien dat wij samen het sterkst staan. Dat we ondanks een verschillende huidskleur, cultuur en religie bij elkaar horen en met gemeenschappelijke krachten het grote onrecht kunnen bestrijden, het klimaat kunnen redden en in het verlengde daarvan zo ver kunnen komen als het bewerkstelligen van vrede op aarde.

Dat is helaas een utopie. De wereld zoals wij die kennen, is niet gebaseerd op de droom van een gelukkig einde. Een hand uitsteken en de zwakkeren helpen is een mooie gedachte. In theorie.

In werkelijkheid zijn er heel andere krachten in het spel. Zo gauw wij iets van waarde hebben, komt er iemand die het ons wil afnemen. Zo gauw iets gezond is, wil iets anders het ziek maken. Dat geldt voor alles, van de strijd van de cellen in je lichaam tot sterren die ineens storten en zwarte gaten worden.

Volgens een Chinees onderzoeksteam is de verklaring voor het destructieve gedrag van de mens te vinden in de grootte van het brein. Simpel gezegd is dat groot genoeg om de atoombom uit te vinden. Tegelijkertijd is het te klein om de consequenties ervan te kunnen overzien.